Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2025/5150

28.10.2025

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité

De correlatie tussen vrede en klimaatverandering en de noodzaak om de mondiale diplomatie op dit gebied te vernieuwen

(initiatiefadvies)

(C/2025/5150)

Rapporteur: **Dimitris DIMITRIADIS**

Corapporteur: **Peter SCHMIDT**

Adviseur	Ioannis PAPADIMOS (adviseur van de rapporteur, groep I) Jeffrey SACHS (adviseur van de corapporteur, groep II)
Besluit van de voltallige vergadering	23.1.2025
Rechtsgrond	Artikel 52, lid 2, van het reglement van orde
Bevoegde afdeling	Externe betrekkingen
Goedkeuring door de afdeling	12.6.2025
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	71/1/1
Goedkeuring door de voltallige vergadering	17.7.2025
Zitting nr.	598
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	131/17/7

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. De Europese Unie (EU) moet een alomvattende en geïntegreerde benadering hanteren voor de toenemende onderlinge verbanden tussen klimaatverandering, gezondheids- en veiligheidsrisico's en mondiale governance. Als gevolg van autoritarisme, protectionisme en nationalisme staat internationale samenwerking steeds meer onder druk. Tegen deze achtergrond moet de EU zichzelf positioneren als een geloofwaardige en veerkrachtige leider op het vlak van mondiale klimaatdiplomatie. Het komt erop aan dat het klimaatbeleid en het veiligheidsbeleid niet langer los van elkaar worden behandeld. In plaats daarvan moeten zij worden beschouwd als elkaar versterkende elementen van een duurzame en vreedzame mondiale toekomst: het bevorderen en handhaven van vrede, grondrechten en democratie is immers juist datgene waarvoor het Europese project is opgezet.

1.2. Op het gebied van buitenlands beleid zou de EU moeten opkomen voor klimaatdiplomatie waarin milieudoelstellingen worden gekoppeld aan conflictpreventie en vredesopbouw. Deze aanpak moet gebaseerd zijn op vernieuwde mondiale bondgenootschappen, inclusieve partnerschappen en geïntegreerde beleidskaders. De wijze waarop de EU zich naar buiten toe opstelt, is aan verandering onderhevig. Hierbij dient in aanmerking te worden genomen dat mondiale uitdagingen elkaar onderling beïnvloeden. Zo moet worden erkend dat aantasting van het milieu en instabiliteit nauw met elkaar verband houden. Door klimaatveiligheidsoverwegingen mee te nemen in haar diplomatieke en ontwikkelingsstrategieën, kan de EU helpen om iets aan de onderliggende oorzaken van conflicten te doen en tegelijkertijd de mondiale klimaatverbintenissen versterken.

1.3. Daarnaast zou de EU er goed aan doen om bepaalde waarden uit te dragen door werk te maken van maatregelen op klimaatgebied die aansluiten bij de duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's). Hierbij valt te denken aan investeringen in goed bestuur, voedsel-, water- en energiezekerheid, veilige steden en veerkrachtige bronnen van levensonderhoud. Humanitaire acties en aanpassingsmaatregelen moeten inclusief en participatief zijn, met een rol voor basisorganisaties, door jongeren geleide en op vrouwen gerichte initiatieven en actoren uit het maatschappelijk middenveld.

1.4. Even essentieel is er dat er wordt vastgehouden aan een duidelijke en ambitieuze agenda voor maatregelen binnen de EU. Zo moet de EU vaart zetten achter de uitvoering van de Europese Green Deal door middel van nationale en EU-actieplannen. Deze plannen moeten gericht zijn op decarbonisatie, biodiversiteitsbehoud, praktijken op het gebied van de circulaire economie en duurzaam landgebruik. Deze transitie mag niet vertraagd worden door de huidige economische uitdagingen. Klimaatinvesteringen moeten juist worden ingezet als hefboom voor economisch herstel, technologisch leiderschap en wereldwijd concurrentievermogen op het gebied van groene en digitale innovatie.

1.5. Tegelijkertijd moet de EU haar diplomatieke inspanningen inzake de Green Deal en de SDG's opvoeren met gebruikmaking van haar expertise op duurzaamheidsgebied om ontwikkelingsregio's te ondersteunen. Dit houdt in dat de partnerschappen verstevigd moeten worden door middel van gestructureerde samenwerking met het Globale Zuiden. Door gezamenlijke kaders op het gebied van klimaat te bevorderen en de overdracht van technologie te faciliteren kan Europa een rechtvaardige transitie in het Globale Zuiden schragen en tegelijkertijd zijn invloed in de wereld vergroten.

1.6. In multilaterale fora moet de EU zich prominent voor het klimaat wereldwijd blijven inzetten. Zij moet het voortouw nemen door te pleiten voor ambitieuze actie in de Algemene Vergadering en de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, alsook bij onderhandelingen over belangrijke milieuverdragen zoals het UNFCCC, het CBD en het UNCCD. Krachtige aanwezigheid in multilateraal verband is met name van groot belang nu de VS zich steeds meer terugtrekt.

1.7. Tot slot moet een vernieuwde diplomatieke strategie van de EU gebaseerd zijn op drie leidende beginselen. Ten eerste moeten klimaatoverwegingen volledig worden geïntegreerd in conflictpreventiestrategieën. Dit betekent dat het analyseren van milieurisico's verankerd moet worden in maatregelen ten behoeve van vredesopbouw en dat spanningen die om hulpbronnen draaien proactief moeten worden aangepakt. Ten tweede moet de EU prioriteit geven aan regionale en multilaterale samenwerking die zowel klimaatbestendigheid als conflictoplossing bevordert, waarbij steun wordt verleend voor op aanpassing gerichte inspanningen die vanuit de basis en op regionaal niveau worden geleverd. Ten derde moet meer werk worden gemaakt van duurzame ontwikkeling als vredesmechanisme, met gerichte investeringen in hernieuwbare energie, herbebossing en klimaatslimme landbouw om de kwetsbaarheid te verminderen en conflicten te voorkomen.

1.8. Met het oog op een hernieuwde en versterkte diplomatie dringt het EESC er bij de EU op aan interne versnippering tegen te gaan en doortastende stappen te zetten in de richting van strategische autonomie. Deze strategische autonomie moet echter wel worden vertaald in operationele capaciteit, concreet beleid en gecoördineerd optreden van de lidstaten. Zonder tastbare vooruitgang op het gebied van defensie, energieonafhankelijkheid en economische veerkracht dreigt de EU achterop te raken in een wereld die steeds meer wordt gekenmerkt door machtsstrijd en unilaterale besluitvorming.

1.9. Alleen met zo'n geïntegreerde, proactieve en op waarden gebaseerde aanpak kan de EU haar geloofwaardigheid en leiderschap behouden in een wereld die zowel door klimaatverstoring als geopolitieke instabiliteit wordt bedreigd. Met dit doel voor ogen zou de EU haar handelsbeleid kunnen gebruiken als instrument om duurzame ontwikkeling te stimuleren, klimaatverandering aan te pakken en vreedzame economische groei te bevorderen. Het handelsbeleid is immers een exclusieve bevoegdheid van de EU, zodat Europa met één stem kan spreken en dus Europese waarden op het gebied van mensenrechten en sociale rechten, milieubescherming en klimaatbeleid kan "exporteren".

2. **Inleiding**

2.1. Het valt niet langer te ontkennen dat er een onlosmakelijk verband bestaat tussen de klimaatverandering en de stabiliteit in de wereld. Stijgende temperaturen, extreme weersverschijnselen en schaarste aan hulpbronnen vormen niet alleen milieuproblemen, maar ook belangrijke katalysatoren voor conflicten. Willen we voor vrede zorgen, dan moeten we erkennen dat klimaatactie een hoeksteen van het veiligheidsbeleid is. Gezien de urgentie van deze situatie moeten we ons met hernieuwde kracht inzetten voor mondiale diplomatie, waarbij klimaatbestendigheid wordt geïntegreerd in de inspanningen voor vredesopbouw.

2.2. Het EESC wil voortbouwen op de conclusies en aanbevelingen die het geformuleerd heeft in eerdere adviezen, met name REX/569 ([1]) en REX/578 ([2]). Daarin wordt enerzijds benadrukt dat het belangrijk is om inzicht te krijgen in de complexe verbanden tussen klimaat en veiligheid, aangezien klimaatverandering en aantasting van het milieu mondiale uitdagingen zijn die, samen met de kwetsbaarheden op het gebied van landbouw, water ([3]) en infrastructuur, het leven van mensen in vele landen beïnvloeden, en anderzijds dat het hoog tijd is om daadkrachtig op deze uitdagingen te reageren, waarbij wordt onderstreept dat het Europese project fundamenteel bedoeld is ter bevordering en handhaving van de vrede, die onlosmakelijk verbonden is met het behoud en de bevordering van grondrechten en democratie. Het EESC heeft er eerder ook al op gewezen dat oorlog milieuschade veroorzaakt, zoals aantasting van ecosystemen, lucht- en waterverontreiniging en verontreiniging van akkerbouw- en weidegrond ([4]).

2.3. Het klimaat verandert zodanig dat verschillende mondiale kantelpunten in de buurt komen of al overschreden zijn. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om: (1) een zeespiegelstijging van meerdere meters; (2) het verdwijnen van belangrijke biomen (zoals de geleidelijke verandering van het Amazonewoud in grasland); (3) het stilvallen van oceaanstromen, wat leidt tot snellere opwarming van de Zuidelijke Oceaan (zodat de ijskap in het westelijke deel van Antarctica versneld verdwijnt) en afkoeling van de Noord-Atlantische Oceaan; (4) het smelten van de boreale permafrost en grootschalige boreale bosbranden.

2.4. De klimaatverandering zal ertoe leiden dat gewelddadige conflicten vaker voorkomen, zich in steeds meer gebieden voordoen en intenser worden, en kan ontwrichtend werken doordat: (1) de politieke situatie instabieler wordt en sociale conflicten binnen samenlevingen (tussen stedelijke en landelijke gebieden, tussen sedentaire en nomadische bevolkingsgroepen enz.) worden aangewakkerd; (2) de honger in de wereld toeneemt als gevolg van lagere oogstopbrengsten, versnippering van de wereldhandel in voedingsmiddelen en hogere voedselprijzen; (3) internationale conflicten over energie en minerale hulpbronnen verergeren; (4) grensoverschrijdende geschillen over zoetwaterbronnen verhevigen; (5) bevolkingsgroepen ontheemd raken; (6) extreme armoede toeneemt, bijv. in conflictgebieden zoals de Sahel, Oost-Congo, Ethiopië en Soedan; en (7) het Noordpoolgebied wordt opengesteld voor scheepvaart, mijnbouw en andere economische bedrijvigheid, waardoor strategische concurrentie en ook mogelijk conflicten tussen de verschillende spelers toenemen. Daarom is het belangrijk de nadruk te leggen op de noodzaak van cohesie tussen de lidstaten en de buurlanden en partners van de EU, met name om de continuïteit tussen gebieden binnen en buiten het Europese grondgebied te waarborgen.

2.5. Gewelddadige conflicten leiden ertoe dat het bestrijden van de klimaatverandering wordt belemmerd. Hierbij wordt een vijftal belangrijke factoren onderscheiden: (1) gewelddadige conflicten en militaire operaties in het algemeen zijn rechtstreeks verantwoordelijk voor enorme milieuschade; (2) gewelddadige conflicten verhinderen overheidsplanning en investeringen op de drie gebieden die bij klimaatactie centraal staan, nl. mitigatie (invoering van een koolstofvrij energiesysteem), adaptatie (gerichte investeringen om klimaatschade te ondervangen, zoals bescherming tegen overstromingen en droogte) en weerbaarheid (holistische investeringen in waarschuwingssystemen en het vermogen van menselijke systemen om klimaatgerelateerde verliezen en schade te boven te komen); (3) gewelddadige conflicten slorpen overheidsmiddelen op die nodig zijn om cruciale klimaatinvesteringen te doen; (4) door gewelddadige conflicten kunnen landen niet in onderlinge samenwerking verhinderen dat het ene land meelift op de milieu-inspanningen van andere landen. Bij gewelddadige conflicten worden naties tegen elkaar opgezet, waardoor het lastig of onmogelijk wordt om tot win-winsamenwerking te komen; (5) gewelddadige conflicten ondermijnen het vertrouwen tussen landen dat nodig is voor regionale klimaatmaatregelen, zoals grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van energie (bijv. het bundelen van hernieuwbare energiereservoirs in verschillende landen in één energiepool of het gezamenlijk beheren van een bedreigd bioom zoals een regenwoud of stroomgebied dat door twee of meer buurlanden wordt gedeeld).

2.6. Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) onderschrijft dat de correlatie tussen klimaatverandering en vrede dringend aan de orde moet worden gesteld. De klimaatverandering wordt steeds meer een belangrijke aanjager van mondiale onzekerheid, verergert bestaande kwetsbaarheden, draagt bij tot gedwongen ontheemding en leidt tot meer wedijver om schaarse hulpbronnen. Naarmate klimaatgerelateerde risico's groter worden moet de EU op diplomatiek en institutioneel niveau krachtiger reageren om de impact die het klimaat heeft op vrede en stabiliteit aan de orde te stellen, met name in de nieuwe geopolitieke orde. De werkzaamheden van het EESC op het gebied van circulaire diplomatie kunnen de doelstellingen van dit advies aanvullen. Zo spant het Europees Defensieagentschap zich reeds in om beginselen met betrekking tot de circulaire economie toe te passen bij zijn aanbestedingen (via zijn door LIFE gefinancierd Incubation Forum for Circular Economy in European Defence (IFCeeD)), waarmee ruimte wordt geschapen voor consistente kansen op dit gebied.

([1]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over EU-klimaatdiplomatie (initiatiefadvies) (PB C, C/2024/1575, 5.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1575/oj5.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1575/oj).

([2]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement en de Raad: Een nieuwe visie op het verband tussen klimaat en veiligheid: Aanpak van de gevolgen van klimaatverandering en aantasting van het milieu voor vrede, veiligheid en defensie (JOIN(2023) 0019 final) (PB C, C/2024/2106, 26.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2106/oj).

([3]) Wat water betreft, zij verwezen naar de oproep van het EESC tot een Blue Deal van de EU en naar aanverwante adviezen EU Blue Deal, EESC.

([4]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over het recht op een gezond milieu in de Europese Unie, met name in de context van de oorlog in Oekraïne (initiatiefadvies) (PB C 228 van 29.6.2023, blz. 10).

3. **Achtergrond**

3.1. De klimaatverandering vorm een essentieel en dringend veiligheidsprobleem dat ingrijpende gevolgen heeft voor de stabiliteit in de wereld. Door de elkaar versterkende effecten van de klimaatverandering neemt de bestaande kwetsbaarheid toe en ontstaan nieuwe veiligheidsrisico's, vooral in kwetsbare regio's en stedelijke centra.

3.2. Het aanpakken van klimaatproblemen en het handhaven van de internationale op regels gebaseerde orde zijn onderling verbonden prioriteiten; het een heeft zonder het ander geen kans van slagen. Ze zijn allebei van fundamenteel belang om de veiligheid van mensen en landen te waarborgen.

3.3. De doelstelling om de klimaatverandering aan te pakken is in artikel 191, lid 1, van het VWEU verankerd als een concept dat in het externe optreden van de Unie moet worden bevorderd. "Klimaatverandering en aantasting van het milieu verergeren potentiële conflicten omwille van de effecten die zij hebben op het gebied van woestijnvorming, aantasting van land, en water- en voedselschaarste", staat in de van 2016 daterende algemene strategie voor de Europese Unie op het gebied van het buitenlands en veiligheidsbeleid. In deze strategie wordt klimaatverandering beschouwd als "een dreigingsmultiplicator die water- en voedselschaarste, pandemieën en ontheemding in de hand werkt" ([5]).

3.4. Voorts moet de Europese Green Deal ([6]) een cruciaal onderdeel van het beleidskader van de EU blijven, met als doel de Unie om te vormen tot een hedendaagse, hulpbronnenefficiënte en concurrerende economie. In de Green Deal wordt niet alleen beloofd om van Europa in 2050 het eerste "koolstofneutrale continent" te maken, maar ook om klimaatdoelstellingen te verenigen met strategieën voor welvaartsgroei en veiligheid. Dit uitgebreide plan laat zien dat de EU zich inzet om klimaatverandering tegen te gaan door een alomvattende en veelzijdige strategie te ontwikkelen waarin geopolitieke, economische en milieufactoren in aanmerking worden genomen.

3.5. De EU moet ook gebruikmaken van de Global Gateway door klimaat- en geo-economische diplomatie aan elkaar te koppelen. Zo kan de internationale samenwerking worden opgevoerd, terwijl de SDG's in haar vlaggenschipprojecten en -initiatieven worden geïntegreerd. Haar vlaggenschipprojecten moeten gericht zijn op de relaties tussen vrede, conflicten en democratie.

3.6. Als onderdeel van het bredere verband tussen klimaat en veiligheid draagt de uitvoering van de routekaart inzake klimaatverandering en defensie bij tot de ruimere EU-agenda, met name de conclusies van de Raad over klimaatdiplomatie van januari 2020 ([7]).

3.7. In maart 2022 heeft de Raad van de EU het "strategisch kompas" ([8]) goedgekeurd, dat vervolgens door de EU-leiders is bekrachtigd. Het kompas is bedoeld om een gemeenschappelijke strategische visie op veiligheidsuitdagingen, waaronder het klimaat, te formuleren en die visie om te zetten in acties en resultaten.

3.8. En toch, ondanks alle hoogdravende uitlatingen dat "klimaatbeleid nu veiligheidsbeleid is", is algehele ecologische veiligheid voor de EU verder weg dan voorheen. In de context van deze ingrijpende ontwikkeling heeft de bredere geopolitieke klimaatcomponent van het EU-beleid gek genoeg echter nauwelijks aandacht gekregen. Er is weinig vooruitgang geboekt en in sommige opzichten wordt geopolitiek op klimaatgebied verdrongen door andere geopolitieke overwegingen en een terugkeer naar meer traditionele veiligheid. Deze situatie wordt verklaard door zowel geo-economische als politieke belangen.

4. **Opmerkingen**

De urgentie van EU-leiderschap

4.1. Het EESC ziet in dat de toename van autoritarisme, protectionisme en nationalisme een ondermijnend effect kan hebben op internationale samenwerking om de veiligheidsrisico's van klimaatverandering aan te pakken. We leven in een tijdperk waarin de link tussen klimaatbeleid en veiligheidsbeleid steeds belangrijker wordt, maar de zeker niet vanzelfsprekende link tussen gezamenlijke actie en wereldwijd begrip verbrokkelt.

([5]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/global-strategy-european-unions-foreign-and-security-policy_en.
([6]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_nl.
([7]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-climate-change-and-defence-roadmap_en.
([8]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compass-security-and-defence-1_en.

4.2. Of het nu gaat om defensie, handel, klimaat of diplomatie, Europa staat voor een enorme uitdaging: hoe kan het zichzelf op het wereldpodium positioneren als een veerkrachtige, autonome speler? Nu het klimaatvraagstuk steeds minder hoog op de agenda van de VS staat, moet Europa zich proactief voorbereiden op een wereld waarin samenwerking met de VS niet als vanzelfsprekend kan worden beschouwd.

4.3. De VS laten zich steeds minder gelegen liggen aan internationale klimaatafspraken en -verplichtingen. Tegen deze achtergrond vindt het EESC dat de EU niet alleen moet trachten de middelen te vinden om de leemte op te vullen, maar ook moet inzetten op sterkere allianties om het klimaatbeleid af te schermen van geopolitieke onrust. Het is hoog tijd om de mondiale diplomatie op nieuwe leest te schoeien. De wereld kan het zich niet veroorloven om klimaatverandering en conflicten aan te pakken als kwesties die los van elkaar staan. Een duurzame en vreedzame toekomst hangt af van ons vermogen om een brug tussen beide kwesties te slaan en werk te maken van geïntegreerde oplossingen die zowel het milieu als de geopolitieke stabiliteit ten goede komen.

4.4. Bij het aanjagen van deze transformatie kan de EU een centrale rol spelen door ervoor te zorgen dat klimaatactie niet langer los wordt gezien van vredesopbouw, maar als een essentieel onderdeel daarvan. Het buitenlands beleid van de EU is aan verandering onderhevig. In deze context dient in aanmerking te worden genomen dat mondiale uitdagingen onderling met elkaar verweven zijn, waarbij met name te denken valt aan het verband tussen conflicten en aantasting van het milieu. De urgentie van deze uitdaging kan niet genoeg worden benadrukt. Naarmate klimaatgerelateerde veiligheidsdreigingen toenemen, moet de diplomatie worden aangepast aan deze nieuwe realiteit.

4.5. Het EESC is van mening dat de EU er goed aan zou doen om als betrouwbare partner in de strijd tegen klimaatverandering te blijven optreden. In dit licht zou ze het voortouw moeten nemen door bepaalde waarden uit te dragen. Hierbij kan worden gedacht aan investeringen in bredere SDG's (goed bestuur, bestaansmiddelen, voedselzekerheid, veilige steden), en bij humanitaire inspanningen die gevolgen hebben voor klimaat en veiligheid moeten grassrootsorganisaties, door jongeren geleide organisaties en het maatschappelijk middenveld worden betrokken. Inclusieve en empirisch onderbouwde besluitvorming over klimaatmitigatie en -adaptatie met oog voor diversiteit is essentieel, net als rampenrisicovermindering en rampenrespons en energie- en economische zekerheid.

4.6. Het EESC acht het noodzakelijk dat interne versnippering in de EU wordt tegengegaan en dat er ambitieuze stappen worden gezet in de richting van strategische autonomie. Deze strategische autonomie moet echter wel worden vertaald in operationele capaciteit, concreet beleid en gecoördineerd optreden van de lidstaten. Zonder tastbare vooruitgang op het gebied van defensie, energieonafhankelijkheid en economische veerkracht dreigt de EU achterop te raken in een wereld die steeds meer wordt gekenmerkt door machtsstrijd en unilaterale besluiten.

4.7. Met name de groene energietransitie is van essentieel belang voor geopolitieke stabiliteit, zelfvoorziening en vredesopbouw. Landen dienen te stimuleren dat regio's op economisch gebied meer met elkaar samenwerken, vooral bij de transformatie van het mondiale energiesysteem. Tegelijkertijd moet Europa investeren in de eigen capaciteit op het vlak van hernieuwbare energie, teneinde meer werk te maken van decentrale energieopwekking en zelfvoorziening. Deze tweeledige aanpak zal helpen om de wereldwijde uitstoot terug te dringen, het onderlinge vertrouwen te vergroten, de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen en het risico op conflicten te beperken.

4.8. De EU moet een drieledige strategie voor klimaatactie ontwikkelen. Ten eerste moet zij zorgen voor het opstellen van nationale en EU-brede plannen om de Europese Green Deal-doelstellingen inzake decarbonisatie, behoud van biodiversiteit, bescherming van landgebruik, circulaire economie en andere maatregelen te bereiken. De huidige economische stagnatie in Europa is geen reden voor uitstel, maar eerder een reden om de mouwen op te stropen. Investeringen in klimaatactie zullen niet alleen de milieuproblemen aanpakken, maar zullen ook fungeren als een economische stimulans en als een manier om ervoor te zorgen dat Europa wereldwijd kan concurreren op het gebied van groene en digitale technologieën.

4.9. De EU moet bij diplomatie inzake de Green Deal en de SDG's (Lafortune et al. 2024 ([9])) met andere belangrijke landen en regio's een leidende rol spelen. In dit kader kan Europa zijn verwezenlijkingen op het vlak van de Europese Green Deal gebruiken om regio's in de ontwikkelingslanden te helpen een vergelijkbare aanpak te volgen. Hierbij moet gedacht worden aan EU-initiatieven met resp. China, de AU, India, de Asean en de Celac (Latijns-Amerika) en andere partners uit het Globale Zuiden.

4.10. De EU moet in multilateralisme investeren en een leidersrol blijven spelen als pleitbezorger van klimaatactie in de wereld, vooral nu de Verenigde Staten hun handen van dit thema hebben afgetrokken en elke redelijke verantwoordelijkheid ter zake afwijzen. Europa moet het voortouw nemen bij oproepen in de Algemene Vergadering en de Veiligheidsraad van de VN en in de COP-vergaderingen van UNFCCC, CBD en UNCCD om sneller maatregelen te nemen.

([9]) Lafortune, Guillaume, Grayson Fuller, Adolf Kloke-Lesch, Phoebe Koundouri en Angelo Riccaboni (2024) "European Elections, Europe's Future and the Sustainable Development Goals/Europe Sustainable Development Report 2023/24" Report SDSN Europe, https://www.tara.tcd.ie/handle/2262/104407.

4.11. Wat het UNFCCC-proces betreft kan de voltooiing van het regelboek voor de Overeenkomst van Parijs ("Paris Rulebook") worden toegeschreven aan de doeltreffendheid van wereldwijde klimaatdiplomatie. Nu we de post-onderhandelingsfase ingaan, waarin multilateralisme wellicht een ander gezicht zal krijgen door nieuwe vormen van pluralisme, allianties en bilaterale partnerschappen, zal **de rol van het maatschappelijk middenveld steeds belangrijker worden**. Voor maatschappelijke actoren is een cruciale voortrekkersrol weggelegd als het erom gaat klimaatovereenkomsten om te zetten in actie via duurzame diplomatieke participatie in het veld.

4.12. In een vernieuwde diplomatieke strategie moet worden uitgegaan van de volgende drie kernbeginselen:

4.12.1. Integratie van klimaatoverwegingen in conflictpreventie: klimaatveiligheid moet een hoeksteen van vredesopbouw worden. De EU moet er samen met internationale organisaties en regeringen voor zorgen dat er in de eigen diplomatieke strategieën milieurisicobeoordelingen worden opgenomen, zodat spanningen in verband met hulpbronnen proactief worden aangepakt.

4.12.2. Intensivering van multilaterale samenwerking: de Europese Unie, de Verenigde Naties en andere wereldspelers moeten krachtigere allianties smeden waarin prioritaire aandacht wordt geschonken aan zowel klimaatbestendigheid als de oplossing van conflicten. Regionale partnerschappen en samenwerking op plaatselijk niveau kunnen steun bieden voor klimaatadaptatiestrategieën die de instabiliteit verminderen.

4.12.3. Investeringen in groene ontwikkeling als vredesmechanisme: duurzaam economisch beleid dat hernieuwbare energie, herbebossing en klimaatslimme landbouw stimuleert, kan in kwetsbare regio's een stabiliserend effect hebben. Als we ervoor zorgen dat gemeenschappen over duurzame middelen van bestaan beschikken, kunnen we de kans verkleinen dat hulpbronnen conflicten veroorzaken.

Brussel, 17 juli 2025.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Oliver RÖPKE